Hukuk Bölümü 2007/303 E. , 2007/187 K.

- 4857 SAYILI İŞ KANUNU HK
  - İŞ KANUNU (4857) Madde 41

"İçtihat Metni"

Davacı : M. Mobil Bilgi ve İletişim Bilgileri A.Ş.

Vekili : Av. Ş.O.S.A.

Davalı : Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı(Ankara Bölge Müd.)

O L A Y : Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Ankara Bölge Müdürlüğü'nün 14.12.2005 gün ve 32863 sayılı işlemi ile, 4857 sayılı İş Kanunu'nun 41. maddesine muhalefet edildiğinden bahisle aynı Kanunun 108. maddesine dayanılarak 102/c. maddesine göre davacı şirket adına idari para cezası verilmiştir.

Davacı vekili söz konusu para cezasına karşı adli yargı yerinde itirazda bulunmuştur.

ANKARA 11. SULH CEZA MAHKEMESİ; 27.1.2006 gün ve 2006/66 D.İş sayı ile, Mahkemelerin görevlerinin CMK 3. maddesince yasa ile belirleneceğinin belirtildiği, 5326 Sayılı kabahatler yasasının genel bir yasa olduğu, 3. maddesinde bu yasanın genel hükümlerinin, diğer kanunlardaki kabahatler hakkında da uygulanacağı öngörülmüş ise de; kural olarak yasaların uygulanmasında özel yasaların öncelikli olduğu; 4857 sayılı yasanın 108. maddesinde idari para cezalarının, eylemin gerçekleştiği yer Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Bölge Müdürlüğünce verileceği ve cezalara karşı 7 gün içerisinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebileceği kuralının getirildiği, 4857 sayılı yasanın 108. maddesinin yürürlükten kaldırıldığını gösterir kural bulunmadığı gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar, temyiz edilmeyerek kesinleşmiştir.

Davacı vekili, bu kez, aynı işlemin iptali istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

ANKARA 5. İDARE MAHKEMESİ ; 11.5.2006 gün ve E: 2006/769, K:2006/1321 sayı ile davanın, davacı şirketin, işyerinde çalışan işçilere zamlı fazla çalışma ücreti ödemediği gerekçesiyle İş Kanununun 41. maddesine muhalefetten aynı kanunun 102. maddesi gereğince tahakkuk ettirilen 9.940,00 YTL idari para cezasının iptali istemiyle açıldığı; 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 14. maddesinin 3/a maddesine göre dava dilekçelerinin "görev ve yetki" yönünden inceleneceği, 15. maddesinin 1/a maddesinde, adli yargının görevli olduğu konularda açılan davanın reddine karar verileceğinin öngörüldüğü; 1.6.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 1. maddesinde, bu Kanunda; toplum düzenini, genel ahlakı, genel sağlığı, çevreyi ve ekonomik düzeni korumak amacıyla; a) kabahatlere ilişkin genel ilkeler, *b)* Kabahatler karşılığında uygulanabilecek olan idari yaptırımların türleri ve sonuçları c)kabahatler dolayısıyla karar alma süreci, d) idari yaptırıma ilişkin kararlara karşı kanun yolu, e) idari yaptırım kararlarının yerine getirilmesine ilişkin esasların belirlendiği ve çeşitli kabahatlerin tanımlandığı, 2. maddesinde, kabahat deyiminden; kanunun, karşılığında idari yaptırım uygulanmasını öngördüğü haksızlığın anlaşılacağı, 3. maddesinde, bu kanunun genel hükümlerinin diğer kanunlardaki kabahatler hakkında da uygulanacağı, 16 maddesinde, kabahatler karşılığında uygulanacak olan idari yaptırımların idari para cezası ve İdari tedbirlerden ibaret olduğunun belirtildiği; anılan Kanunun "Başvuru Yolu" başlıklı 27. maddesinde, İdari para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idari yaptırım kararına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç onbeş gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir hükmü, geçici 2. maddesinde, bu kanun hükümlerinin yürürlüğe girdiği tarih itibariyle İdare mahkemelerinde dava açılarak iptali istenen idari yaptırım kararları hakkında uygulanamayacağı hükmü, geçici 3. maddesinde ise, daha önce verilmiş olan idari para cezasına ilişkin kararlara karşı henüz iptal davası açılmamış olmakla birlikte dava açma süresinin geçmemiş olması halinde, bu kanunun yürürlüğe" girdiği tarihten itibaren onbeş gün içinde 27. madde hükümlerine göre sulh ceza mahkemesine başvuruda bulunulabileceği hükmünün yer aldığı; belirtilen yasal düzenlemeler uyarınca; 1.6.2005 tarihinden itibaren, 5326 sayılı Yasada sayılan idari para cezası ve idari tedbirlerden oluşan idari yaptırımlar ile diğer yasalarda yer alan idari yaptırımlara karşı, Yasanın 19. maddesinde sayılan istisnai durumlar haricinde Sulh Ceza Mahkemeleri nezdinde dava açılmasının gerektiği; ayrıca, Uyuşmazlık Mahkemesinin E:2006/13, K:2006/35 sayılı kararıyla, her ne kadar 5326 sayılı Kabahatler Kanununun "Genel kanun niteliği" başlıklı 3.maddesi, Anayasa Mahkemesinin 4.3.2006 gün ve E:2005/108, K:2006/35 sayılı kararıyla iptal edilmiş ise de, gerekçeli karar henüz Resmi Gazete'de yayımlanmadığından, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu kapsamına giren İdari para cezasına karşı yapılan itirazın görüm ve çözümünde adli yargı yerinin görevli olduğuna hükmetmiş olduğu; bu durumda, dava konusu tahakkuk ettirilen 9.940,00 YTL idari para cezasının iptali istemiyle 16.3.2006 tarihinde açılan davanın çözümü adli yargı yerine ait olduğundan Mahkemelerince inceleme olanağının bulunmadığı gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karara karşı davacı vekili temyiz isteminde bulunmuştur.

DANIŞTAY ONUNCU DAİRESİ; 23.2.2007 gün ve E:2007/1000, K:2007/621 sayı ile, 4857 sayılı Yasanın 108. maddesinden bahisle, davacı adına verilen para cezasının iptali istemiyle idare mahkemesi nezdinde açılan davada, idare mahkemesince verilen kararın kesin olduğu ve itiraz talebinin inceleme olanağının bulunmadığı gerekçesiyle incelenmeksizin ret kararı vermiş; bu karara karşı ayrıca yasa yoluna başvurulmamış ve idare mahkemesi kararı kesinleşmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: Mahmut BİLGEN, Erdoğan BUYURGAN, Habibe ÜNAL, O. Cem ERBÜK, Serdar AKSOY ve Muhittin KARATOPRAK'ın katılımlarıyla yapılan 1.10.2007 günlü toplantısında;

I-İLK İNCELEME : Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, Uyuşmazlık Mahkemesi Genel Kurulu'nun 11.7.1988 günlü, E:1988/1, K:1988/1 sayılı İlke Kararında, "2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun bütünüyle incelenip değerlendirilmesinden, bu Kanunun uygulanması yönünden 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan, 'ceza uyuşmazlıkları' ibaresinden, savcının ya da şahsi davacının talebi ile başlayan yargılaması sonunda sanığın mahkumiyetine ya da beraatine hükmedilebilecek davalarda, askeri ve adli ceza mahkemeleri arasında çıkan görev ve

hüküm uyuşmazlıklarının anlaşılması, bunun dışında kalan tüm görev uyuşmazlıklarının 'hukuk uyuşmazlığı' sayılması gerektiği sonucuna varılmaktadır. Uygulanması idari organlara bırakılan cezalar, adli nitelikte olmadığından, bunlar hakkında yapılan itirazlar ya da açılan davalar 'ceza davası' olarak nitelendirilemezler. İdari niteliklerinden dolayı bu davalara ilişkin görev ve hüküm uyuşmazlıklarının Uyuşmazlık Mahkemesinin Hukuk Bölümünde incelenip çözümlenmesi gerektiği..."açıkça belirtilmiştir. Bu durum gözetildiğinde, olay bölümünde yazılı başvuru konusu görev uyuşmazlığının Hukuk Bölümünde incelenmesi gerektiği kuşkusuzdur.

Adli ve idari yargı yerleri arasında 2247 sayılı Yasa'nın 14. maddesinde öngörülen biçimde olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu, idari yargı dosyasının 15. maddede belirtilen yönteme uygun olarak davacı vekilinin istemi üzerine son görevsizlik kararını veren mahkemece, adli yargı dosyasının Başkanlık yazısı üzerine Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oybirliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ : Raportör-Hakim Taşkın ÇELİK'in, davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Ayla SONGÖR ile Danıştay Savcısı Gülen AYDINOĞLU'nun, davada idari yargının görevli olduğu yolundaki yazılı ve sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, 4857 sayılı Kanun'un 41, 102/c ve 108. maddelerine göre verilen idari para cezasının kaldırılması istemiyle açılmıştır.

22.5.2003 tarih ve 4857 sayılı İş Kanunu'nun "Amaç ve kapsam" başlıklı 1. maddesinin birinci fıkrasında, "Bu Kanunun amacı işverenler ile bir iş sözleşmesine dayanarak çalıştırılan işçilerin çalışma şartları ve çalışma ortamına ilişkin hak ve sorumluluklarını düzenlemektir" denilmiş; 41. maddesinde, fazla çalışma ücretine ilişkin hususlar düzenlenmiş, 102/c. maddesinde, Kanunun; 41 inci maddesinde belirtilen fazla çalışmalara ilişkin ücreti ödemeyen, işçiye hak ettiği serbest zamanı altı ay zarfında kullandırmayan, fazla saatlerde yapılacak çalışmalar için işçinin onayını almayan işveren veya işveren vekiline, bu durumda olan her işçi için yüz milyon lira para cezası verileceği kurala bağlanmış; aynı Kanunun 108. maddesinde, bu cezalara karşı tebliğ tarihinden itibaren en geç yedi gün içinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebileceği öngörülmüştür.

4857 sayılı Yasa'nın 108. maddesinde yer alan düzenleme karşısında, para cezalarına karşı yapılacak itirazların görüm ve çözümünde idari yargı yerlerinin görevli olacağının kabulü gerekir.

1.6.2005 tarihinde 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun yürürlüğe girmesi üzerine Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nce, sözü edilen Kanunun diğer kanunlarda düzenlenen idari yaptırımlar ile bunlara karşı yapılacak itirazlara ilişkin görev hükümleri üzerindeki etkisinin incelenmesi sonucunda: diğer kanunlarda düzenlenen idari yaptırımın, dayanağı olan yasanın amacı dikkate alınarak; Kabahatler Kanunu'nun 1., 2., 16. ve 19. maddelerinde belirtilen koşulları taşıması, 27. maddenin (1) numaralı bendinde belirtilen idari yaptırımlardan olması halinde, idari para cezaları ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin olanlarına karşı 1.6.2005 tarihinden sonra yapılacak itirazlarda sulh ceza mahkemelerinin genel görevli kılındığına ve bu nedenle doğan görev uyuşmazlıklarında adli yargı yerinin görevli bulunduğuna karar verilmiştir.

Daha sonra, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun "Genel kanun niteliği" başlıklı 3. maddesi, Anayasa Mahkemesi'nin 1.3.2006 gün ve E:2005/108, K:2006/35 sayılı kararıyla iptal edilmiş ve gerekçeli kararı 22.7.2006 gün ve 26236 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış ve iptal hükmünün, kararın Resmi Gazetede yayımlanmasından başlayarak altı ay sonra yürürlüğe girmesine karar verilmiş; yasama organı tarafından iptal hükmü doğrultusunda yasal düzenleme yapılmaması sürecinde, anılan madde hükmünün yürürlükte bulunduğu düşüncesiyle, aynı doğrultuda karar verilmeye devam edilmiş; yasama organı tarafından, Anayasa Mahkemesi'nce verilen altı aylık süre içinde iptal hükmü doğrultusunda yasal düzenleme yapılması halinde ise, işaret edilen yargı yerinin yeni düzenlemenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren görevli olacağı belirtilmiştir.

Son olarak, 30.3.2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 3. maddesini değiştiren 6.12.2006 günlü, 5560 sayılı Yasa'nın 31. maddesinde " (1) Bu Kanunun;

a) İdarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idarî para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında,

uygulanır" denilmiştir.

19.12.2006 tarihinde yürürlüğe giren bu düzenlemeye göre, Kabahatler Kanunu'nun, idarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı; diğer kanunlarda görevli mahkemenin gösterilmesi durumunda ise uygulanmayacağı anlaşılmaktadır.

Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir yasayla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

Davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir yasa ile görevsiz hale gelmiş ise, (davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni yasaya göre görevsiz hale gelen) mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekeceği; ancak, yeni yasadaki görev kuralının, değişikliğin yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair intikal hükümlerinin varlığı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyeceği açıktır.

Diğer taraftan, dava görevsiz mahkemede açılmış, bu sırada yapılan bir kanun değişikliği ile görevsiz mahkeme o dava için görevli hale gelmiş ise, mahkeme, artık görevsizlik kararı veremeyip (yeni kanuna göre görevli hale geldiği için) davaya bakmaya devam etmesi gerekir.

İncelenen uyuşmazlıkta, idari para cezasına ilişkin görevli mahkemeyi belirleyen yasa kuralı değiştirilmiş ve yeni düzenleme 19.12.2006 tarihi itibariyle yürürlüğe girmiş olduğuna göre, görev kuralının geçmişe etkili olacağı yolundaki genel hukuk ilkesi karşısında, 4857 sayılı Yasa'nın 41, 102 ve 108. maddelerine göre verilen idari para cezasına karşı yapılan itirazın görüm ve çözümünde idari yargı yerinin görevli olduğu kuşkusuzdur.

Açıklanan nedenlerle, İdare Mahkemesince verilen görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

SONUÇ : Davanın çözümünde İDARİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Ankara 5. İdare Mahkemesi'nce verilen 11.05.2006 gün ve E:2006/769, K:2006/1321 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 01.10.2007 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.